

Esdonkstraat 4

Eerde, Esdonkstraat 4, patronaatsgebouw v.d. parochie St. Antonius-abt

Algemene gegevens

Oorspronkelijke functie:	R.K. Patronaatsgebouw,
Huidige functie:	onbekend
Bouwjaar:	1906
	volgens andere bronnen gebouwd in 1890 (Kolman c.s.; 318)

Monumentenbeschrijving

Het object ligt aan de Esdonkstraat, juist achter het priesterkoor van de parochiekerk waarmee het door een tussenlid is verbonden. Het telt een iets verhoogd gelegen bouwlaag en een kap met borstwering. De korte voorgevel ligt op het zuidoosten, aan de Esdonkstraat. Het gebouwtje bestaat uit een bakstenen langrechthoekig volume onder zadeldak tussen topgevels. De gevels zijn uitgevoerd in rode baksteen, kruisverband met geknipte voegen en opgesierd met delen in rode verblendsteen. Een en ander is afgeboord met hardstenen lijsten. Het dak is gedekt met gesmoorde kruispannen en bijbehorende nokvorsten. De dakvoet bestaat uit houten bakgoten die op de muren liggen. Het gebouwtje is rijk geleed. De lange gevels zijn door middel van lisenen verdeeld in vier traveeën. Op de hoeken markeert een sprong van een halve steen de overgang van zijgevellisenen naar die van de eindgevels. Aan de bovenzijde zijn de lisenen met elkaar verbonden onder een doorgaande daklijst. Een rijk gedetailleerde dubbele tandlijst vormt deze overgang. Aan de topgevels wordt deze functie vervuld door klimmende friezen.

Rondom is het gebouw van een plint met hardstenen afdekkband voorzien. De lange gevels hebben in de vier door lijstwerk en lisenen afgekaderde nissen waarin telkens een trits van klimmende spitsboogvensters (met blank glas bezet). De gemetselde afzaten zijn doorgaand en van de venstertritsen zijn de zijdelen wat smaller dan het middenelement. In de voorste travee van de rechter zijgevel die wat langer is dan de overige hebben deze vensters de vorm van nissen. Mogelijk zijn ze gedicht toen hier een onmiskenbaar jongere aanbouw is ontstaan. Deze aanbouw is niet onaardig. Ze is voorzien van een lessenaarsdak dat is gedekt met oude holle pannen. De andere zijgevel is in de eerste (bredere) travee blind. De tweede en vierde travee hebben vensters als voren. De derde travee wordt bedekt door het verbindingslid met de kerk. De voorgevel is rijk behandeld. Tussen de hoeklisenen bestaat deze uit een groot veld waarin van links naar rechts een brede deur en twee smallere vensters zijn geplaatst. Op de verdieping een luikopening.

Al deze dieper gelegen muuropeningen zijn voorzien van houten kozijnen en omlijst door geprofileerde omlijstingen in rode verblendsteen. De ingang ligt wat dieper dan de vensters en het luik. De bovenzijde van al deze elementen wordt gevormd door een segmentboog met terugliggende trommel waarin siermetselwerk in gele en rode baksteen. Boven de eensteens-segmentbogen is een platte laag aangebracht. De vensters zijn zesruits met hardstenen onderdorpel. De ingang heeft vleugeldeuren en een gemetselde stoep met treden. Een klimmend tandlijstfries sluit het gevelveld af. Het ontspringt op een negental bakstenen uitkragingen. Ter hoogte van de onderste uitkraging is de gevel met 'oren' uitgekraagd. De geveltop is afgedekt met hardstenen ezelsruggen die beginnen als horizontale tafel. Halverwege de helling en te weerszijden van de topmakelaar wordt deze te

weerszijden onderbroken door een dito horizontale tafel. De achtergevel tenslotte is heel sober. De pannen zijn hier over de gevel gedekt. In de top een rechthoekige luikopening met kozijn. Op de beganegrond een hooggeplaatst tweeledig venster in houten kozijn met ongedeelde benedenlichten en een tweeledig bovenlicht aan beide zijden. Beide muuropeningen zijn gevat onder een eensteens-segmentboog met terugliggende trommel. Geheel rechts in deze gevel is nog een terugliggende ingang onder een rondboog.

Bijgebouwen, erf en beplanting

Voor de belevingswaarde speelt de aanwezigheid van het forse kerkgebouw en de omliggende boombeplanting op, en voor het kerkhof een wezenlijke rol.

Waardering

Het in hoofdvorm geheel, en in detail grotendeels gave gebouwtje is onmisbaar als overgangselement tussen het grootschalige kerkgebouw en de groene omgeving. Het is in zijn soort karakteristiek, vanwege de sierlijke vormen. Het heeft een zekere zeldzaamheidswaarde als betrekkelijk gaaf voorbeeld van een uitstervend soort bouwwerken.

Bron: Voormalig archief Gemeente Veghel

<https://veghel.archiefweb.eu/#archive> Trefwoorden: Gemeentelijke Monumenten, Esdonkstraat 4.